

El gènere en els documents de la Universitat de les Illes Balears

Document elaborat per la Comissió Tècnica d'Assessorament Lingüístic (CTAL), coordinat per la Secretaria Tècnica de Política Lingüística i aprovat per la Comissió de Política Lingüística

Introducció

El gènere lingüístic

El fet d'usar etiquetes com *masculí* i *femení* és una herència dels tractats gramaticals grecs i llatins. En els seus orígens, l'indoeuropeu només tenia dues classificacions o «gèneres»: animat i inanimat. Va ser Protàgores qui va introduir els gèneres *masculí*, *femení* o *neutre*. Tant el grec com el llatí, però, tenen una gran quantitat de substantius que es refereixen a objectes que res tenen a veure amb la masculinitat o la feminitat: l'etiqueta es correspon amb la morfologia de la paraula i no amb la condició biològica del referent.

A les gramàtiques escolars s'ensenya que el català només té gènere *masculí* i *femení* i, de vegades, s'esmenta que ha perdut el *neutre* que es feia servir en llatí clàssic. Aquesta afirmació, però, és molt discutible, perquè el català té maneres d'expressar aquesta *neutralitat*.

Allò que en lingüística es denomina *gènere* varia d'una llengua a una altra i això no és un indicador d'equilibri o de desequilibri social, ni de masclisme ni de feminisme, ni de cap ideologia que hom pugui atribuir a la llengua.

El «gènere» en la llengua catalana

El desencertadament anomenat *gènere masculí* per la tradició gramatical és la forma no marcada de gènere, i per això s'utilitza en concordança amb els conceptes i les expressions neutres:

- 1 Això és massa **curt**
- 2 Que vulguis arribar tan prest és **absurd**
- 3 Mirar tantes d'hores la televisió no és **bo**

La classificació de paraules en grups o gèneres es basa en aspectes gramaticals i no en si es refereixen a un ésser masculí o femení d'acord amb la seva condició biològica.

De tots els substantius que existeixen en català, una petita part fan referència a éssers vius que poden demostrar una condició biològica de sexe. La majoria restant són objectes (*taula, cadira, llibre, martell, paner, panera...*) o conceptes abstractes (*felicitat, enuig, goig, confluència...*) que res tenen a veure amb la biologia, malgrat que cadascun d'aquests mots sigui *masculí* o *femení*, d'acord amb la terminologia d'ús habitual.

Del subconjunt restant de substantius, la majoria es refereixen a animals i plantes. Però les marques lèxiques de gènere que puguin tenir aquests animals i plantes (marca «femenina» o marca «masculina», d'acord amb la terminologia popular) no sempre s'adiuen amb la seva condició:

- Un caragol és hermafrodita, però lingüísticament és *masculí*; el mot *caragola* no designa un caragol femella, com tampoc no ho fan els mots *girafa* o *sargantana*. Un llimac és *masculí* en català i *femení* en castellà (*babosa*). El mot *puput* s'utilitza en *masculí* o *femení* (*el puput / la puput*) segons la varietat geogràfica, tot i que en tots els casos es refereix a individus de qualsevol dels dos sexes.
- Els arbres, uns són *masculins* (*taronger*), d'altres són *femenins* (*palmera*) i uns altres poden ser *masculins* o *femenins* segons els parlars (*pomer* o *pomera*). En llatí, la majoria eren *femenins*, sense raó lògica aparent.
- De vegades, la llengua estipula una forma completament diferent per a diferenciar mascle de femella (*home-dona, ase-somera, cavall-egua*) –sobretot amb referents d'ús domèstic–, però de vegades simplement executa i aplica el sistema morfològic (*nin-a, moix-a, conill-a, lleó-lleona*).
- En alguns casos, dos mots homòfons tenen gèneres diferents (*el clau - la clau*); en altres, tot i provenir d'un mateix ètim, dos mots tenen significats diferents segons quin en sigui el gènere (*el canal - la canal*).

Tots aquests exemples pretenen fer entendre que les llengües tenen maneres de classificar els substantius i que això es fa amb independència de l'equilibri o la manca d'equilibri social entre homes i dones.

En la llengua catalana, l'únic «gènere» que té una marca lèxica pròpia que el designa i l'exclou de tota confusió és l'anomenat *femení* (tot i que, en alguns casos, el *femení* també pot ser neutre, com *girafa* i els altres exemples esmentats anteriorment). És a dir, que la marca de *femení* segrega el mot de manera particular i específica. En canvi, allò que hom entén com a gènere *masculí* no ho pot ser sempre. Això és així perquè una de les estratègies que té la llengua catalana és precisament la d'usar el gènere *no marcat* (que popularment es coneix com a *masculí*) per a expressions *neutres* (insistim a posar en cursiva *masculí, femení i neutre* perquè aquestes etiquetes només són això, etiquetes, i no tenen res a veure amb la condició biològica del referent).

Quan el masculí no s'utilitza en oposició al femení, no indica éssers de sexe masculí sinó tant de sexe masculí com de sexe femení:

1 **Els** votants trobaren els col·legis electorals tancats

2 Els nins i les nines han de jugar **junts**

L'oració precedent no és equivalent a aquesta:

3 Els nins i les nines han de jugar **junts i juntes**

En canvi, l'ús de la forma femenina suposa l'exclusió dels referents *masculins* i *neutres*, perquè és la forma marcada. De l'oració 3, de fet, s'ha d'interpretar que el conjunt de nins han de jugar plegats a una banda i que el conjunt de nines han de jugar plegades a una altra banda.

Com que el gènere *masculí* només es refereix exclusivament a referents de sexe masculí quan apareix confrontat amb el femení, potser seria més convenient aclarir aquesta confusió que dona lloc a prejudicis entre els usuaris i referir-nos-hi –tal com sovint es fa internacionalment en els estudis de lingüística– com a gènere *no marcat*, *neutre*, *genèric*, *inclusiu...*, i reservar el qualificatiu *masculí* per a casos especials, com per exemple els diccionaris, que al costat de les entrades dels substantius duen els símbols *m* o *f*, cosa que es justifica per la mateixa tradició lexicogràfica.

D'altra banda, així com en singular pot ser pertinent la distinció femella-masclé, en plural no sol ser-ho perquè normalment el plural fa referència conjunta a individus d'un i altre sexe. «Tenc una filla», «Tenc un fill», «Tenc dos fills» (que poden ser un fill i una filla o només dos mascles, però, en aquest cas, si es vol deixar clar, s'hi ha d'afegir una expressió com «mascles»). En canvi, la frase «Tenc dues filles» només pot designar que totes dues són femelles.

Es recomana d'usar de manera habitual *els professors* i *els alumnes* i de reservar l'ús de *el professorat* i *l'alumnat*, que pertanyen a la classe semàntica dels noms col·lectius, per als casos en què sigui pertinent.

Plural	
 S'ha de dir:	 En comptes de:
Els professors de la UIB han de sol·licitar l'avaluació del complement retributiu d'estímul i reconeixement de l'activitat investigadora per via telemàtica. [cada professor, de manera individual]	El professorat de la UIB ha de sol·licitar l'avaluació del complement retributiu d'estímul i reconeixement de l'activitat investigadora per via telemàtica.
Els alumnes amb dret a beca l'han de sol·licitar per via telemàtica. [cada alumne, de manera individual]	L'alumnat amb dret a beca l'ha de sol·licitar per via telemàtica.

Col·lectiu	
👍 Podem dir:	
El professorat de la UIB haurà de passar per un procés d'avaluació. [el col·lectiu de professors, els membres del cos de professors]	Els professors de la UIB hauran de passar per un procés d'avaluació.
L'alumnat està infrarepresentat en els òrgans col·legiats de la UIB. [el col·lectiu d'alumnes]	Els alumnes estan infrarepresentats en els òrgans col·legiats de la UIB.

Contingut d'aquest document

Aquest document és una adaptació, segons els criteris establerts per la Comissió Tècnica d'Assessorament Lingüístic (CTAL) de la UIB el 16 d'abril de 2018, del que, sota el títol «Criteris multilingües per a la redacció de textos igualitaris», publicà la Xarxa Vives d'Universitats.

Atès que es tracta d'una adaptació, el document segueix la mateixa estructura («Persones determinades», «Persones indeterminades singular», «Persones indeterminades plural» i «Altres consideracions») i n'utilitza bona part dels exemples.

Els criteris que s'exposen en aquest document per a la llengua catalana són aplicables, també, al castellà, com a llengua romànica, també oficial a les Illes Balears.

1 Persones determinades

Quan ens referim a una persona determinada, cal que adaptem el text al gènere que correspon, sobretot en les referències a professions, càrrecs i titulacions. Així doncs, hem de fer servir la forma masculina o femenina d'acord amb el sexe de la persona a qui ens referim, tant en singular com en plural. Per exemple:

 S'ha de dir:	 En comptes de:
Aina Martín, professora adjunta	Aina Martín, professor adjunt
Anna Maria Geli, exrectora de la Universitat de Girona	Anna Maria Geli, exrector de la Universitat de Girona
la presidenta del Consell Social	la president del Consell Social

Pel que fa als mots invariables, com ara *cap* i *docent*, l'element diferenciador és la forma femenina de l'article o altres especificadors amb flexió de gènere (numerals indefinits i alguns quantitatius). Per exemple:

la cap del Servei d'Atenció a l'Estudiant
la gerent de la Universitat
dues docents
moltes auxiliars

Quan les denominacions de professions, càrrecs i titulacions estan compostes per un nom i un adjectiu, també hem de fer servir la forma masculina o femenina segons la persona a la qual es refereixen. Cal tenir en compte que algunes paraules són invariables. Per exemple:

 S'ha de dir:	 En comptes de:
l'enginyera agrònoma i l'enginyer tècnic agrícola	l'enginyera agrònom i l'enginyer tècnic agrícola
la directora adjunta a Gerència	la directora adjunt a Gerència
Na Paula és auxiliar administrativa	Na Paula és auxiliar administratiu

Per resoldre dubtes sobre la forma femenina de les denominacions de professions, càrrecs i titulacions, cal consultar el diccionari normatiu (DIEC2).

1.1 Casos especials

Les qualificacions

Cal distingir entre la denominació de les qualificacions (*apte*, *no apte*, *aprobat*, *no presentat*), que es designen amb la forma no marcada, i els adjectius que es refereixen a les persones que tenen aquestes qualificacions, que cal flexionar com correspongui segons el sexe de la persona a qui facin referència. Per exemple:

 S'ha de dir:	 En comptes de:
Joana Sales Bartomeu ha obtingut la qualificació d' apte	Joana Sales Bartomeu ha obtingut la qualificació d' apta
CERTIFIC: Que Joana Sales Bartomeu és apta per exercir les funcions que requereix el seu càrrec	CERTIFIC: Que Joana Sales Bartomeu és apte per exercir les funcions que requereix el seu càrrec

Categories professionals dels professors

En les denominacions de les categories professionals dels professors, cal flexionar com correspongui segons el sexe de la persona a qui fan referència i tenint en compte que algunes paraules són invariables.

professor adjunt professora adjunta
professor agregat professora agregada
professor ajudant professora ajudant
professor associat professora associada
professor col·laborador professora col·laboradora

professor contractat professora contractada
professor emèrit professora emèrita
professor honorari professora honorària
professor interí professora interina
professor lector professora lectora
professor visitant professora visitant

1.2 Documents

En els documents tancats o personalitzats, que s'adrecen a una persona determinada, s'ha d'utilitzar la forma que correspongui segons el sexe d'aquesta persona. En aquests casos, cal aprofitar al màxim les possibilitats dels programes de tractament de textos per editar documents personalitzats, amb l'objectiu que tant el tractament com la redacció del text s'adaptin al gènere que correspon. Igualment, caldria que els programes informàtics s'adaptassin a les necessitats de gènere, per tal que puguin flexionar segons correspongui.

 S'ha de dir:	 En comptes de:
Maria Rovira Delegada del rector com a comissionada per a Desenvolupament Social i Envel·liment	Maria Rovira Delegat/ada del rector com a comissionat/ada per a Desenvolupament Social i Envel·liment

Cartes i correus electrònics

Senyora Sanaüja,

Us escrivim per agrair-vos la participació en les ponències del Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació.

Benvolgudes jugadores,

Us enviam adjunt el reportatge gràfic del partit de semifinals de la lliga universitària de bàsquet femení.

Convenis i contractes

CONVENI DE COL·LABORACIÓ CIENTÍFICA ENTRE LA UNIVERSITAT DE GIRONA I EL CENTRE DE RECERCA DE DONES DUODA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

D'una banda, Anna Maria Geli de Ciurana, **rectora** de la Universitat de Girona, i de l'altra, M. Milagros Rivera-Garretas, **coordinadora** del màster d'Estudis de la Diferència Sexual del Centre de Recerca de Dones Duoda de la Universitat de Barcelona.

CONTRACTE LABORAL DE PROFESSOR LECTOR

L'EMPRESA

[...]

LA TREBALLADORA

Nom i llinatges

Anna Riera Fusté

DECLAREN

Que compleixen les condicions necessàries per a subscriure aquest contracte i, en conseqüència, decideixen formalitzar-lo d'acord amb les següents

CLÀUSULES

1. La **treballadora** prestarà els seus serveis com a **professora lectora** del Departament [...].

Certificats i títols

Joana Maluquer i Puig, **secretària** de la Universitat Autònoma de Barcelona,

CERTIFIC:

Que Laia Domènec Solé ha assistit al curs Excel Avançat, organitzat per l'Àrea de Personal d'Administració i Serveis d'aquesta universitat.

En l'expedició de títols, o en les referències a aquests, s'ha de fer constar la forma no marcada: Títol de **Graduat** en Geografia, Títol de **Doctor** en Física, etc. La raó és que es tracta de nocions fixades, independents del sexe del titulat, de manera semblant a la invariabilitat dels termes *drets d'autor* o *tinent de batle*. Per tant, direm una frase com «La **Doctora** Martí va aconseguir el títol de **doctor** el dia 3 de setembre».

[...]

Atès que, d'acord amb les disposicions i circumstàncies que preveu la legislació vigent,

Eva Ferrer Solé

nascuda el dia 10 d'abril de 1968, a Montevideo (Uruguai), de nacionalitat uruguaiana, ha superat els estudis de doctorat al

DEPARTAMENT DE QUÍMICA INORGÀNICA

dins del PROGRAMA DE QUÍMICA INORGÀNICA, en les condicions establertes per la legislació vigent, i ha fet constar la seva suficiència en aquesta Universitat, amb la qualificació d'EXCEL·LENT CUM LAUDE, el dia 21 de novembre de 2012, expedeix aquest

TÍTOL DE DOCTOR

per la

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

[...]

Resolucions

RESOLC:

1. Nomenar Antònia Taverner Costa, amb DNI núm. 38432191, **funcionària interina** de l'escala de gestió amb destinació al Departament de Bioquímica i de Biologia Molecular, a la Facultat de Medicina d'aquesta universitat.

2 Persones indeterminades en singular

2.1 Criteri general

Des del punt de vista gramatical, en català, com en altres llengües romàniques, el **masculí singular** té un **ús no marcat** quan no s'utilitza en oposició al femení. Per aquesta raó, cal utilitzar aquest gènere quan ens referim a una persona indeterminada. Per exemple:

El **rector** és la màxima autoritat de la Universitat.

Aquest document ha de portar la signatura del **director** de la tesi.

2.2 Alternatives a l'ús del gènere no marcat

Tot i que el criteri general ha de ser l'ús del gènere no marcat, pot ser acceptable, en alguns casos, i sempre de manera limitada, l'ús d'altres estratègies. Per exemple:

	👍 Podem dir:	👍 Al costat de:
Mots sense flexió de gènere: invariables i epicens	Cercam responsable de formació per coordinar els cursos del segon quadrimestre.	Cercam coordinador de formació per als cursos del segon quadrimestre.
	L' estudiant ha de renunciar a l'avaluació continuada abans de lliurar el primer exercici d'avaluació.	L' alumne ha de renunciar a l'avaluació continuada abans de lliurar el primer exercici d'avaluació.
	Qui s'encarregui del material també s'haurà de fer càrrec de supervisar el mobiliari.	L' encarregat del material també s'haurà de fer càrrec de supervisar el mobiliari.
Canvis de redacció	Què necessites per començar el grau de Sociologia?	Què necessites per començar el grau de Sociologia?
	Tenir interès pel comportament de l'ésser humà, grups i col·lectivitats.	Estar interessat en el comportament de l'ésser humà, grups i col·lectivitats.
	Tot just t'has graduat?	Ets un nou graduat?
Ús de l'adjectiu	Cal un report mèdic .	Cal un report del metge .

En cas que s'utilitzi alguna d'aquestes alternatives, però, cal anar amb compte perquè sovint comporten pèrdua de fluïdesa del text, canvis de significat, ambigüitat o construccions contràries a la normativa. Per exemple:

Pèrdua de fluïdesa del text	
 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>La Comissió establirà les tasques del becari.</i>	<i>La comissió establirà les tasques de la persona beneficiària de la beca.</i>

Canvi de significat / Ambigüitat	
 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>El treballador té dret a flexibilitat horària. [S'entén que es tracta d'una persona assalariada.]</i>	<i>La persona treballadora té dret a flexibilitat horària. [S'entén que la persona és de mena treballadora.]</i>
<i>Perfil del diplomàtic. [S'entén que es tracta d'una persona que ha fet la carrera de diplomàcia.]</i>	<i>Perfil de la persona diplomàtica. [S'entén que la persona té habilitat i tacte.]</i>
<i>L'ICE ofereix recursos en anglès per al docent.</i>	<i>L'ICE ofereix recursos en anglès per a la docència. [Per a l'ensenyament de l'anglès.]</i>
<i>Convocatòria d'ajudes a l'investigador.</i>	<i>Convocatòria d'ajudes a la investigació. [Pot ser destinat a institucions, persones, material, equipament, etc.]</i>
<i>La decisió depèn del degà. [La decisió depèn de la persona que té el càrrec de degà.]</i>	<i>La decisió depèn del deganat. [La decisió depèn de la unitat o equip de persones que la constitueixen.]</i>

Frases sense sentit	
 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>El professor de cada grup de l'assignatura penja els exercicis en el Campus Virtual.</i>	<i>El professorat de cada grup de l'assignatura penja els exercicis en el Campus Virtual. [A més de ser un castellanisme, només hi ha un professor per a cada grup de l'assignatura.]</i>
<i>El treball final de grau és una tasca que cada estudiant [o cada alumne] desenvolupa individualment.</i>	<i>El treball final de grau és una tasca que l'alumnat desenvolupa individualment. [A més de ser un castellanisme, la frase no té sentit.]</i>
<i>Eleccions a rector. [És l'elecció a un càrrec unipersonal.]</i>	<i>Eleccions al Rectorat. [Aquest exemple no és possible perquè les eleccions són a càrrecs unipersonals.]</i>

Cal evitar l'ús de les formes dobles, que són innecessàries, sovint dificulten la lectura del text i, en cas de portar complements, poden donar com a resultat frases ambigües. Aquesta pràctica només és acceptable en el cas de les salutacions de textos escrits destinats a un sol destinatari indeterminat (especialment en cartes, correus electrònics, etc.). Per exemple:

Senyor, / Senyora,

En cas que el nom vagi acompanyat per un adjectiu, és recomanable repetir-lo. Per exemple:

Benvolgut professor, / Benvolguda professora,

2.3 Casos especials

En el cas dels formularis, en què sovint s'utilitzen les formes dobles, és recomanable l'ús d'expressions despersonalitzades. Per exemple:

 S'ha de dir:	 En comptes de:
Nom i llinatges:	Sr./Sra.
Lloc de naixement:	Nascut/uda a:
Domicili:	Domiciliat/ada a:

3 Persones indeterminades en plural

3.1 Criteri general

Des del punt de vista gramatical, en català, com en altres llengües romàniques, el **masculí plural** té un **ús no marcat** quan no s'utilitza en oposició al femení. Per aquesta raó, cal utilitzar aquest gènere quan ens referim a un conjunt de persones indeterminades. Per exemple:

*També han subscrit el text **arquitectes, enginyers industrials, enginyers de telecomunicacions, metges, aparelladors, doctors i llicenciats** en filosofia i lletres.*

*Els **rectors** de les universitats dels territoris de llengua catalana signaran l'acord.*

3.2 Alternatives a l'ús del gènere no marcat

Tot i que el criteri general ha de ser l'ús del gènere no marcat, pot ser acceptable, en alguns casos, i sempre de manera limitada, l'ús d'altres estratègies. Per exemple:

	👍 Podem dir:	👍 Al costat de:
Mots sense flexió de gènere: invariables i epicens	<i>El dret de les persones a expressar-se lliurement.</i>	<i>El dret dels homes a expressar-se lliurement.</i>
Canvis de redacció	<i>S'han presentat més de seixanta originals al premi de narrativa.</i>	<i>S'han presentat més de seixanta escriptors al premi de narrativa.</i>
	<i>Si teniu interès a rebre més informació, escriviu a l'adreça següent.</i>	<i>Si estau interessats a rebre més informació, escriviu a l'adreça següent.</i>
	Organització: Col·laboració:	Organitzadors: Col·laboradors:
Ús de l'adjectiu	<i>l'equip docent</i>	<i>l'equip de professors</i>

En cas que s'utilitzi alguna d'aquestes alternatives, cal anar amb compte perquè sovint comporten pèrdua de fluïdesa del text, canvis de significat, ambigüitat o construccions contràries a la normativa. Per exemple:

Pèrdua de fluïdesa del text	
 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>el perfil dels investigadors</i>	<i>el perfil de les persones que fan investigació</i>

Canvi de significat / Ambigüitat	
 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>Han apujat el sou als treballadors d'aquesta empresa. [S'entén que l'augment de sou ha estat per a totes les persones que treballen a l'empresa.]</i>	<i>Han apujat el sou a les persones treballadores d'aquesta empresa. [S'entén que l'augment de sou ha estat només per a les persones de l'empresa que són de mena treballadora.]</i>
<i>A les Illes Balears, els voluntaris tenen una gran vitalitat. [Es refereix a la vitalitat de les persones que exerceixen el voluntariat.]</i>	<i>A les Illes Balears, el voluntariat té una gran vitalitat. [El mot voluntariat pot voler dir 'conjunt de voluntaris' i 'acció que es desenvolupa de manera gratuïta amb l'objectiu d'oferir un servei'.]</i>
<i>Qüestionari sobre l'avaluació dels docents.</i>	<i>Qüestionari sobre l'avaluació de la docència. [Inclou diversos aspectes de la docència, i els professors en són un.]</i>
<i>La decisió depèn dels degans. [La decisió depèn de les persones que tenen el càrrec de degà o degana.]</i>	<i>La decisió depèn dels deganats. [La decisió depèn de la unitat o equip de persones que la constitueixen.]</i>
<i>l'educació dels infants, a debat</i>	<i>l'educació infantil, a debat [Pot referir-se al cicle educatiu.]</i>

Frases sense sentit	
 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>En cas que el nombre d'alumnes matriculats sigui inferior a vint, es concedeix una única matrícula d'honor.</i>	<i>En cas que el nombre d'alumnat matriculat sigui inferior a vint, es concedeix una única matrícula d'honor.</i>

Cal evitar l'ús de les formes dobles, que són innecessàries, sovint dificulten la lectura del text i, en cas de portar complements, poden donar com a resultat frases ambigües. Aquesta pràctica només és acceptable en el cas de les salutacions de textos escrits destinats a més d'un destinatari indeterminat (especialment en cartes, correus electrònics, presentacions, etc.). Per exemple:

Senyores i senyors,

En cas que el nom vagi acompanyat per un adjectiu, és recomanable repetir-lo. Per exemple:

Benvolguts degans, / Benvolgudes deganes,

4 Altres consideracions

En aquest apartat fem algunes recomanacions que, d'una banda, permeten un ús igualitari entre homes i dones, com ara els tractaments i l'ús dels noms i llinatges utilitzats de manera simètrica, i que, de l'altra, permeten visibilitzar les dones, especialment en l'àmbit de la recerca i la gestió universitàries.

Pel que fa als tractaments, s'ha d'evitar l'ús de tractaments asimètrics entre homes i dones. Per exemple:

 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>Per a més informació, adreçau-vos a la Sra. Maria Comes.</i>	<i>Per a més informació, adreçau-vos a la Srta. Maria Comes.</i>
<i>Pere Calders i Montserrat Roig en són dos clars exponents.</i>	<i>Pere Calders i na Montserrat Roig en són dos clars exponents.</i>

Per tal de fer visible la presència de les dones, tant en l'àmbit de la recerca i les publicacions, com en l'àmbit de la gestió universitària, es recomana de desenvolupar sempre el nom al costat del cognom, en lloc de fer servir només la inicial, que no permet identificar si es tracta d'un home o d'una dona. Aquest recurs és fàcilment aplicable a les bibliografies, a les llistes de membres de tribunals i de comissions avaluadores, a les actes de reunions, etc. Per exemple:

 S'ha de dir:	 En comptes de:
<i>S'aprova la proposta d'Anna Roure i Joan Sala com a nous membres de la Comissió de Biblioteca.</i>	<i>S'aprova la proposta d'A. Roure i J. Sala com a nous membres de la Comissió de Biblioteca.</i>
<i>Tirado, Daniel; Paluzie, Elisenda; Martínez-Galarraga, Julio (2013). «Trade policy and wage gradients: evidence from a protectionist turn». <i>Cliometrica</i>, 7 (3), p. 295-318.</i>	<i>Tirado, D.; Paluzie, E.; Martínez-Galarraga, J. (2013). «Trade policy and wage gradients: evidence from a protectionist turn». <i>Cliometrica</i>, 7 (3), p. 295-318.</i>

4.1 La disposició addicional dels documents normatius

Atès que el conjunt de criteris que recull aquest document sorgeix de l'aplicació del principi científic segons el qual, en català, l'anomenat *gènere masculí* és la forma no

marcada de gènere, no s'ha d'utilitzar el recurs de posar una nota o una disposició addicional per explicitar que, al llarg del text, el masculí fa referència tant a homes com a dones.